

DOMJÁN ANITA

INTERJÚ DOMBI FERENCCEL, EGY "MÁSKÉNT GONDOLKODÓ" PAPPAL

- Sokat hallunk manapság az úgynevezett karizmatikus személyiségről. Véleményed szerint mi a lényege az ilyen embernek?

- A szavaknak nemcsak gondolatközlő, hanem közösségformáló szerepük is van. Sőt, elsődleges szerepük a megértetés. Ezért oly fontos a fogalmak tisztázása.

Tágabb értelemben karizmatikus személyiség az, aki emberiségszélességű küldetéstudatot hordoz, és ezt nagy intenzitással, nagy szuggesztivitással képviseli. Az ilyen ember áldás (XXIII. János pápa) vagy átok (Hitler), a küldetéstudat tartalmától függően.

Szűkebb értelemben azokat nevezzük karizmatikusoknak, akik olyan istenélményt éltek át, melyhez csak az apostolok első pünkösdi istenélménye hasonlítható. Következésképpen ezek az emberek tapasztalatból beszélnek Isten irgalmas szeretetéről és felszabadító erejéről.

- Saját pályafutásod során mennyiben sikerült ezen eszmények szerint dolgoznod, élned?

- 1976. október 4-én részesültem a pünkösdi istenélményben, amit karizmatikus körökben lélekkeresztségnek is mondanak. Akkor e nap október első szombatja volt.

"Ahol a Lélek, ott a szabadság", mondja Pál a 2. Kor. 3.17-ben. A választási lehetőség a szabadság formális része. Tartalmi meghatározása így hangzik: Az a szabad, aki minden külső (politikai, társadalmi, gazdasági) és minden benső (kéjvágy, bírvágy, uralomvágy) kényszer ellenére tudja tenni a meglátott jót. E meglátott jó az objektív Jó-hoz viszonyítva nagyon széles skálán mozoghat. Keresztény ember vagyok. Számomra az objektív Jó a Jézus által elmondott és bemutatott Isten.

Az ember az Istennel való kapcsolatában két világosan meghatározható területet különböztethet meg. Az egyik a hitigazságok (dogmák) és a szertartások területe. Itt, ahogy Pál mondja, "tükör által, homályban látunk". A másik a gyakorlati szeretet területe. Itt lehetséges a "színről színre" látás azoknak, akik élő kapcsolatban vannak Jézussal az Ő lelke által. Itt a magatartás így fogalmazható meg: soha senkit nem szabad rosszindulattal bántani. Mindig mindenkinek jóindulattal meg kell bocsátani. Segíteni kell a rászorulón függetlenül attól, hogy milyen hitigazságokat vall és milyen szertartásokon vesz részt. Az első területen a pluralizmus a helyénvaló. Sőt, a dogmák és a szertartások terén teljesen hiábavaló és reménytelen vállalkozás és az egyformaság erőltetése. Az egység csak a gyakorlati szeretet területén valósítható meg, a - nem bántás, megbocsátás, segítség - jézusi moralitás értelmében.

Isten csak egy van, de elgondolás Istentől annyi, ahány ember létezik. Jézusi szeretet is csak egy van, de erről hitelesen csak egyetlen elgondolás létezhet, ha nem tartjuk Jézust skizofrénnak, tudathasadásosnak. Ezért a nembántás-megbocsátás-segítés jézusi szeretet-eszmét

gyarlón megvalósítók, de le nem tagadók, közelebb állnak egymáshoz még akkor is, ha hivatalosan különböző felekezetekhez tartoznak, mint az azonos felekezetbe tartozók, akik ezt az eszmét letagadják. Bár gyarló megvalósítója vagyok a jézusi szeretet eszméjének, egyedül ennek az egységesítő erejének hiszek, s nem hiszek azoknak világos látásában, akit a "tükör által, homályban látás" területén erőltetik az egységre törekvést.

- Van-e tér ma az egyházban a "másként gondolkodó" papok számára?

- E kérdéssel nagyon nehéz helyzetbe hoztál. Nagyon meggyötör, hogy válaszzal meg ne botránkoztassak jószándékú embereket, s ugyanakkor benső meggyőződésem szerint válaszoljak. Homogén, szűk csoport előtt ez nem volna probléma. De így, heterogén olvasók előtt aligha lesz válaszom mindenkinek megnyugtató. Kérem Istent, hogy az olvasókban is, bennem is gyújtson megfelelő fényt, megértést.

Tisztázni kell valamit. Isten senkit sem hív püspöknek. Püspöki hivatal van, de püspöki hivatás nincs. Nincs olyan szeminárium, ahová püspöki hivatással rendelkezőket vennének fel. Még maguk a püspökök is csak akkor mondják Isten akaratával megegyezőnek, hogy püspökké szentelődjenek, mikor már kinevezték őket. Ekkor azért mondják, mert arra nevelődtek e téren, hogy Isten olyan, aki nem nekik közvetlenül, hanem felette-seiknek árulja el e szándékát. Ez biztosan a valóságnak meg nem felelő gondolkodás. Nem Isten, hanem egyházi-állami hatalmasságok akaratának megvalósítói ők, mikor igent mondanak a szentelésre. Ha mindenáron bele akarjuk vonni ebbe az Istent, akkor itt Isten "megengedő" akaratáról beszélhetünk csupán. Ez pedig egészen más, mint amit mi a "miatyánk"-ban imádkozunk, mikor ezt mondjuk: "Legyen meg a Te akaratod." Isten megengedő akarata mérhetetlen botrány forrása volt már a történelem folyamán. Megengedett kínzásokat, háborúkat, járványokat. Volt mikor megengedte, hogy éretlen gyerek-embereket szenteljenek pappá. Bár Tőle eredőnek tartjuk magát a püspökké szentelést, nem varrhatjuk nyakába azt, hogy ezt vagy azt az embert Őmiatta szentelték püspökké. Azért merek így beszélni, mert tapasztalatból tudom, hogy Isten képes közvetlenül megszólítani embert. Engem is megszólított közvetlenül. Nyilván mást is meg tud szólítani. El sem tudom képzelni egyházi életpálya-vállalást másképpen. Hogyan és miért mondaná meg másnak Isten, ha velem valamit tenni akar, és nem nekem?

Tehát főpapi hivatás nincs. Namármost. Az Egyház jelenlegi struktúrájának féltékeny őrei azok a főpapok, akik azért főpapok, mert az őket kiválasztó ugyancsak nem Isten, hanem főpapok, nem tartottak attól, hogy főpapi hatalmuk, mely a történelem folyamán evilági hatalmak által duzzadhatott hatalommá, e kiválasztás által nem szenved majd csorbát. (Igaz, néha tévedtek.)

Van Magyarországon egy karizmatikus egyéniség, egy piarista szerzetes. Neve: Bulányi György. Ez az ember a háború után Debrecenben az egyetemistáknak volt a lelkésze. A Rákosi-rendszer mielőtt életfogytiglani

börtönre ítélte, ilyen felirattal vezényelte ki a tömeget az utcára: "Mindszentyt a lámpavasra, Bulányit meg magasabbra!" - Ez az ember nyolc nyelven beszél. Súlyos börtönévek után is a Kádár-rendszerben létrehozta azt a "Bokor" néven ismert bázisközösség-hálózatot, mely akadályos lett az Egyház elhalását zászlajára tűző ateista állami hatalom azon munkájának, melyet a jelenlegi főpapjaink egytől egyig oly nagy mértékben támogattak. Ez a P. Bulányi soha egyetlen hangot nem hallathatott az Egyház főpapjai által ellenőrzött területen. Ellene bárki szót emelhetett. Ő soha vissza nem szólhatott. Mostanság olyan sajtóorgánumokban jelenhetnek meg nyilatkozatai, melyeket főpapjaink egyelőre még nem cenzúrázhatnak. Meddig teheti ezt, nem tudom. Nyilván addig, míg az állam hatalmi szervei úgy látják, hogy főpapjaink nem árthatnak nekik. Bulányi minden nyilatkozatában hitet tesz a jézusi szeretet és az Egyházhoz való hűsége mellett. Mégsem adnak neki teret saját Egyházában. Sőt, megtiltották neki, hogy nyilvánosan fungáljon.

Amíg tehát ebben az Egyházban a fölülről, hatalmi szóval diszponáltság lesz csupán a módi, addig csak annyiban szabad itt másképpen gondolkodni, amennyiben ez nem készíti lelkiismeretfurdalásra az ország főpapjait.

- Mennyiben változott az Egyház?

- Meggyőződésem, hogy a megváltozott viszonyok urai is tökéletes segítőtársakat fognak találni főpapjainkban. Gondot csupán az fog jelenteni, hogy a nagykorúvá érlelődött hívek körében egyre többen rájönnek arra, hogy a templomba járásnál hasznosabbra is fordíthatják idejüket, s emiatt nem kell nekik a csendőrséggel számolniok. Azt meg előbb-utóbb úgysem fogják elhinni, hogy a templomba járásért jár majd nekik a Mennysországi. Persze, ez lassú folyamat. De nyugati példák eléggé előre világítanak ezen az úton.

Az Egyház már vagy 1500 éve válaszut előtt áll. Vagy rálép a jézusi nembántás-megbocsátás-segítés-szeretés útjára, és ekkor a hatalmi struktúrákat fölvaltja majd a bizalmi struktúra, vagy pedig sodródik tovább a mindenkori állami hatalmasok cégéreként, mint templom, papfönntartó és szentségkiszolgáltató vállalat. Ha majd az elsőt választja, akkor mint hegyre épült város, a világ világossága lesz. Ha nem, akkor nem változik semmi.

- Milyen esélyek vannak a jövőre nézve? Milyen az utánpótlás helyzete?

- Tele vagyok reménnyel. Isten népe nem a szolgaság Lelkét, hanem a bátorság Lelkét kapta. Egyre kevésbé kell félnünk azoktól, "akik megölik a testet". Egyszerűen azon oknál fogva, mert ezeknek a testet megölő gyilkosoknak egyre kisebb a hatékonyságuk, s egyre kevesebben is lesznek. Nem azért lesznek egyre kevesebben, mert az Egyház szorgos munkával ezt már kikínálta volna, hanem azért, mert a józan észre ható Szentlélek a jóra nyitott szívekben nagyszerűen munkálkodik Egyházon belül és kívül egyaránt, függetlenül, sőt a hatalmi struktúra ellenére. Egyre többen látják értelmetlennek, s ennek hangot is adnak, hogy miért kell kicsiny

országunkban négy fegyveres testületet is fenntartani az amúgy is múlandó életünk védelmére, amikor úgysem akar bennünket senki sem bántani. Tele vagyok reménnyel. Álmodom Jézus álma. A nembántás-megbocsátás-segítés mustármag mustárfává fog nőni, terebélyesedni, mert az elmúlt negyven esztendő szenvedése átsegített bennünket az üres hivatali tekintély imádatának súlypontjára, mely bálványimádás volt. Lassan eljutunk oda, hogy az Egyházban sem lehet majd jól megélni annak, akinek se családja, se munkaviszonya nincsen. Eljutunk oda, hogy a tisztelendőség nem azért fog kijárni valakinek, amiről nem tehet, s a főtisztelendőség sem fog kijárni valakinek olyasmért, amiről még az Isten sem tehet, hanem azért, amiről maga az ember tehet. Eljutunk oda, hogy a magatartást elébe helyezzük a szertartásnak, s egyre jobban rálátunk arra, hogy Jézus nem üzletkötés céljából jött közeink, vagyis, ennyi és ennyi ima, böjt után ennyi és ennyi égi kegy dukál, hanem azért jött, hogy Vele szövetségre lépve megvalósulhasson itt és köztünk az Isten Ország. Hiszem, hogy ez az álom, melyről nagy költőnk mondja: "...az álmok nem hazudnak".

Hiszem, hogy minden jószándékú ember "utánpótlás" lehet ebben az élő organizmusban, melyet úgy hívunk: Jézus titokzatos teste. Ez itt a földön az Isten országa.

1989. október 14.

BÁLINT B. ANDRÁS

AZ EMBER ELRONTHATATLAN

BESZÉLGETÉS BULÁNYI GYÖRGGYEL -

Ősz haj, kék szem, fürkész tekintet. A köpeny alatt lila melegítő, akár a Dózsa-sportolóké. Bár képviselője nem a Megyeri úton ismerkedett behatóbban a belügi szervek tevékenységével. Ülünk az urológiai klinika folyosóján, nővérek, orvosok, betegtársak meg-megállnak egy pillanatra, amikor idős partneremnek fölszikrázik a hangja. Kisközösségekben, Bulányi atya életművében: a Bokor-mozgalomban.

A szerzetesi pályára készülve, gondolta volna valaha, hogy a rend közkatonájaként, tanárként, papként egyszer ennyire marginális helyzetbe szorul?

Hogyan sejtettem volna? Hisz amikor erre a hivatásra szántam magam, a katolicizmus uralkodó vallás volt nemcsak Magyarországon, de egy-két protestáns országot leszámítva egész Európában. Én a kommunisták hatalomra kerülése, az egyház és az állam közti egyezmény, illetve diktátum aláírása után lettem szálla előbb az ávo, majd az előljáróim szemében is... 1919-ben születtem, hétgyermekes családból, a Mester utcában nőttem föl. Megkedveltem az irodalmat, úgy gondoltam, egy magyart tanító szerzetespap tehet legtöbbet a magyar ifjúságért. 1943 januárjában pappá szenteltek, a Pázmány egyetemen pedig elvégeztem a magyar-német